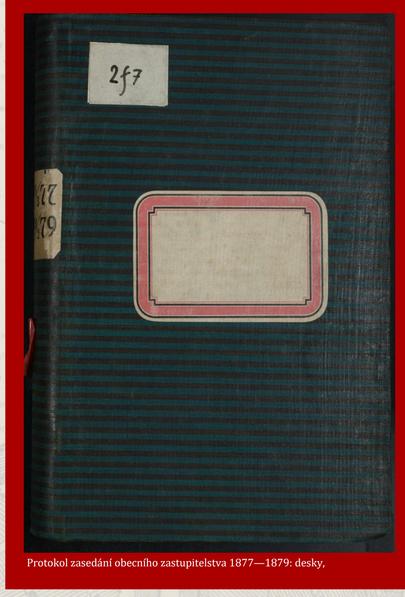
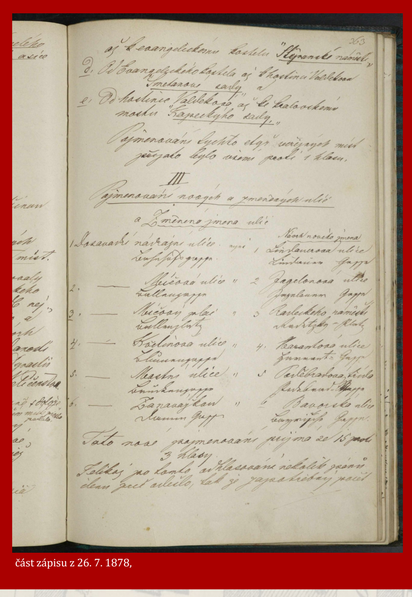
Historické prameny k názvům ulic v městě Plzni ve druhé polovině 19. století a na počátku 20. století

Mgr. Kateřina Fantová
Ústav archivnictví a pomocných věd historických Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

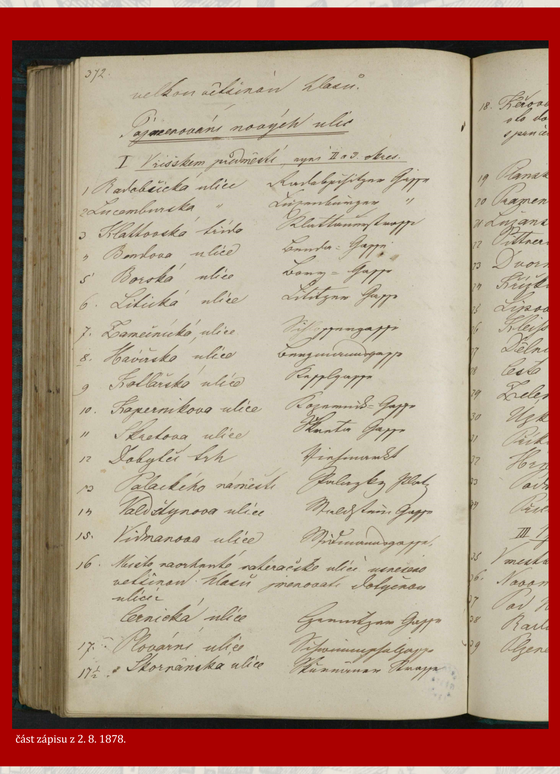
Ve vymezeném časovém období jsou základním pramenem pro studium této problematiky městské knihy a spisový materiál vzniknuvší z činnosti městských orgánů.

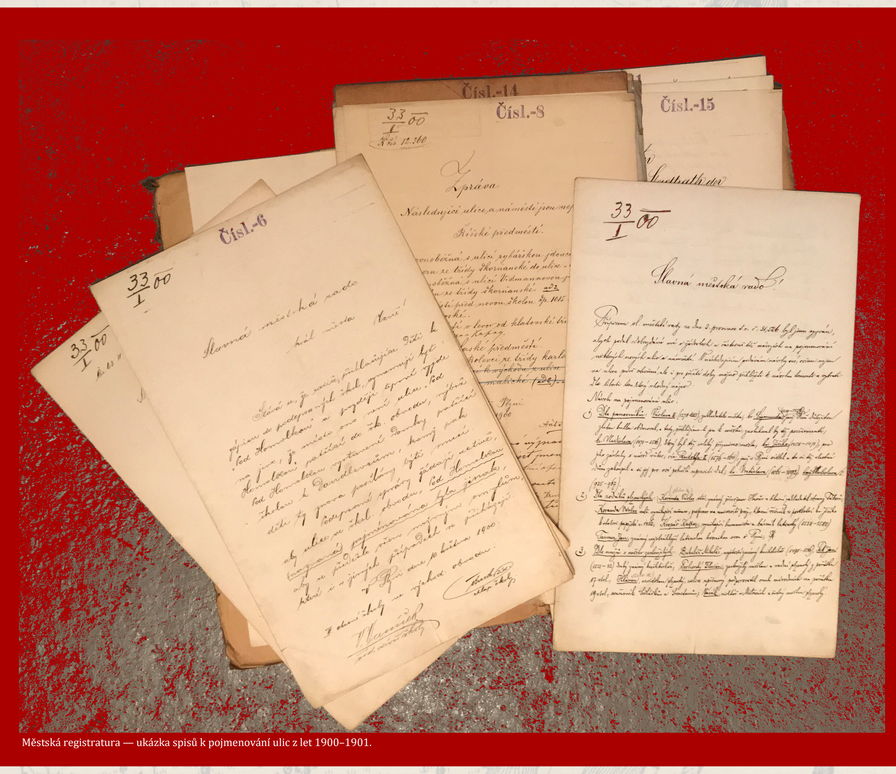
Protokol zasedání obecního zastupitelstva 1877—1879: desky,

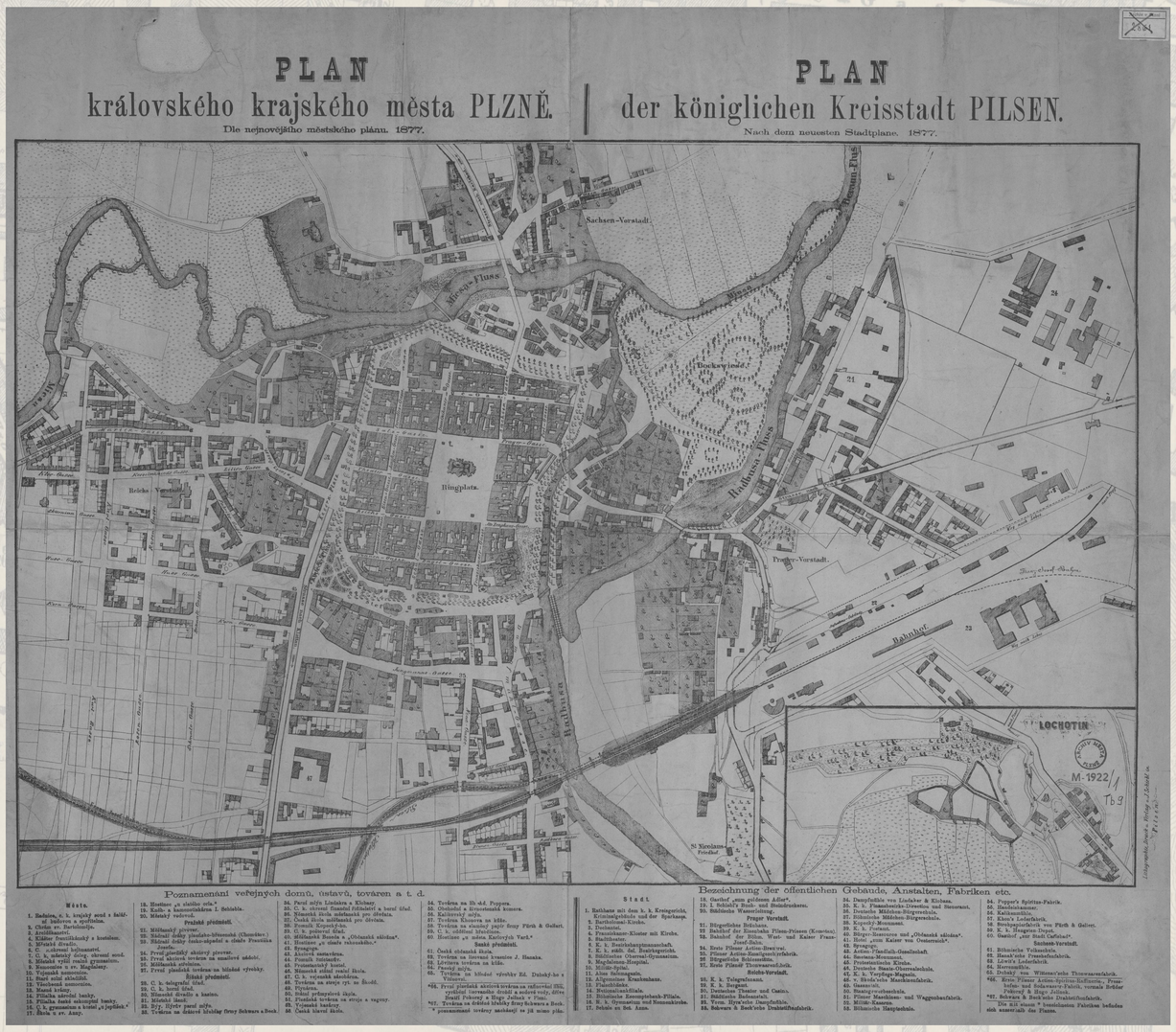
část zápisu z 26. 7. 1878,

část zápisu z 2. 8. 1878.

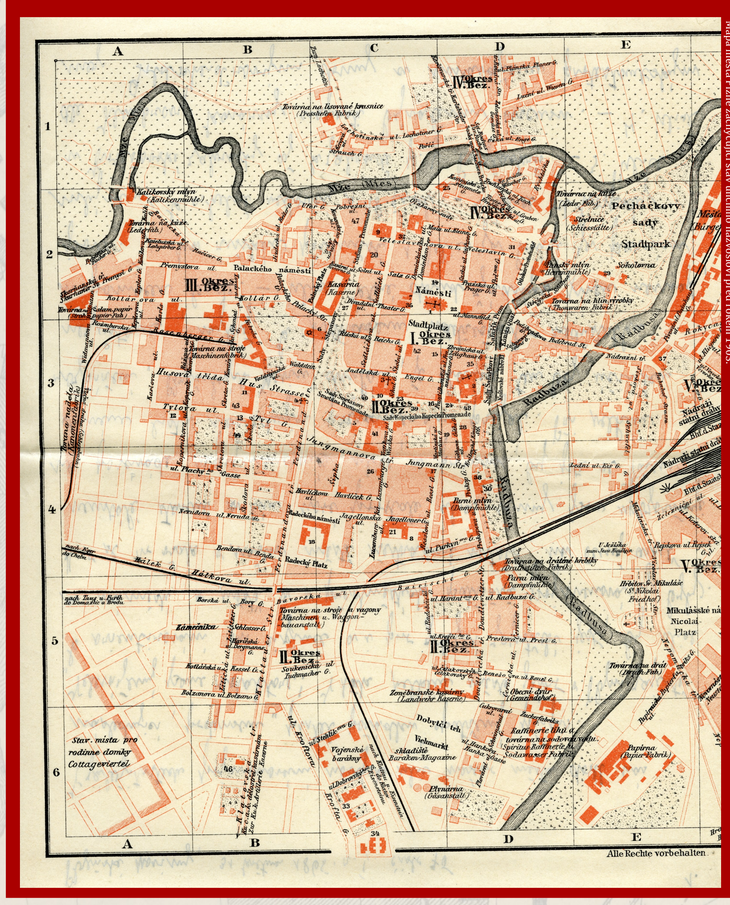

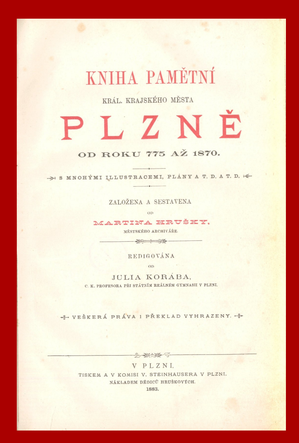
Městská registratura — ukázka spisů k pojmenování ulic z let 1900–1901.

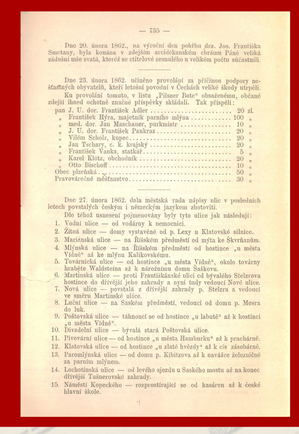
Mapa města Plzně zachycující stav uličního nábřeží před rokem 1903.

Dalšími důležitými prameny jsou plzeňské adresáře, městské plány, pamětní knihy, ale přínosný je také dochovaný obrazový materiál zachycující uliční tabulky a práce předchozích badatelů, zejména kartotéka uličních názvů.

KNIHA PAMĚTNÍ
KRÁL. KRAJSKÉHO MĚSTA
PLZNĚ
OD ROKU 775 AŽ 1870.
S MNOHÝMI ILLUSTRACEMI, PLÁNY A T. D. A. T. D.
ZALOŽENA A SESTAVENA
OD
MARTINA KRUŠKY,
MĚSTSKÉHO ARCHIVÁŘE.
REDIGOVÁNA
OD
JULIA KORÁBA,
C. K. PROFESSORA, PŘI STÁTNÍM REÁLNÉM GYMNASIU V PLZNI.
VEŠKERÁ PRÁVA I PŘEKLAD VYHRAZENY.
V PLZNI.
TISKEM A V KOMISI V. STEINHAUSERA V PLZNI.
NÁKLADEM DĚDICŮ HRDLIČKOVÝCH.
1883.

— 735 —

Dne 20. února 1862., na výroční den pobytu dra. Jos. Františka Saerlanty, byla konána v obojím arcidiecézském chrámu Páně velmi zaslouží míře vzácná, kterážto se citelnou zesmutilo a velikou poctu oživnutí.

Dne 25. února 1862. učiněno provolání za příčinou podpory nemajetných obyvatelů, kteří letošní povodní v Čechách velice škody utrpěli.

Ku provolání tomuto, v listu „Pilsner Bote“ obsaženému, občané zdejší ihned ochotně značné příspěvky skládali. Tak přispěli:

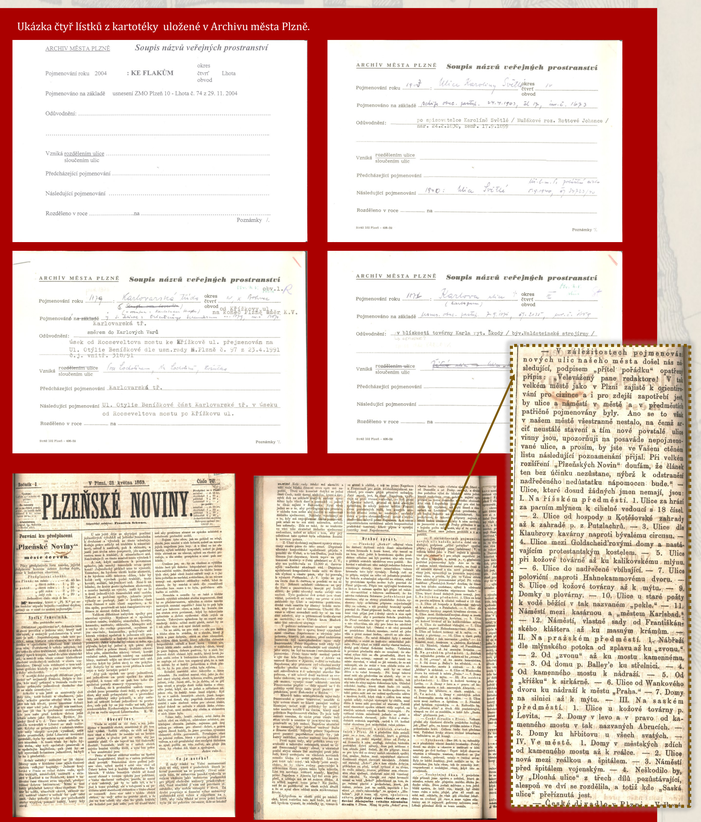
pan J. U. dor. Františ. Adler ..... 20 zl.
„ Františ. Hyra, majetník panského nábřeží ..... 100 „
„ med. dor. Jan Maschauer, purkmistr ..... 10 „
„ J. U. dor. Františ. Penkrat ..... 20 „
„ Viktor Scholz, kupec ..... 20 „
„ Jan Tachezy, c. k. krajský ..... 5 „
„ Františ. Vanka, stabkář ..... 5 „
„ Karel Klotz, obchodník ..... 20 „
„ Otto Bieslaff ..... 10 „
Obec plzeňská ..... 50 „
Pravověrenské náměstenství ..... 30 „

Dne 27. února 1862. dala městská rada nápisy ulic v posledních letech poznatých českou i německým jazykou zhotoviti.

Dle téhož usnesení pojmenovány byly tyto ulice jak následuje:

1. Vodní ulice — od vodárny k semenci.
2. Zdická ulice — domy vystavené od p. Lexy u Klatovské silnice.
3. Mariánská ulice — na říšském předměstí od města ke Skvrňanům.
4. Mlýnská ulice — na říšském předměstí od hostince „u města Vídně“ až ke mlýnu Kaiserovskému.
5. Tovární ulice — od hostince „u města Vídně“, okolo továrny hraběte Waldsteina až k národnímu domu Sokolovu.
6. Martinská ulice — proti Františkánské ulici od bývalého Stolzrova hostince do dívčí jeho zahrady a nyní velmoci Nové ulice.
7. Nová ulice — od dívčí zahrady p. Stelara a vedoucí kolem Martinské ulice.
8. Lazar ulice — na šaskou předměstí, vedoucí od domu p. Mesra až ke hřbitovu.
9. Pobřežní ulice — táhnoucí se od hostince „u labutě“ až k hostinci „u města Vídně“.
10. Divadelní ulice — bývalá stará Pobřežní ulice.
11. Přívozní ulice — od hostince „u města Hamburku“ až k parníkáři.
12. Klatovská ulice — od hostince „u zlaté hvězdy“ až k cís. zásobárně.
13. Františkánská ulice — od domu p. Klötzlerova až k navázce železniční na parním nábřeží.
14. Lochotínská ulice — od levého zjezdu u Šaskeho mostu až na konec dřívější Tuinerové zahrady.
15. Národní Kopeckého — reprezentující se od kasáren až k české hlavní škole.

Ukázka čtyř lístků z kartotéky uložené v Archivu města Plzně.

Typů pramenů k vývoji uličního názvosloví je tedy několik. Abychom si mohli udělat obrázek o skutečném vývoji plzeňského uličního názvosloví, je nutná odborná kritika všech těchto pramenů a především jejich vzájemná komparace.

Otakarovy sady (dnes sady 5. května), nedatováno.

Roh ulice Sedláčkovy a Říšské (dnes Prešovská), nedatováno.

Reprodukce © Archiv města Plzně